

9.4.2019

**TERVEYDENHUOLLON PALVELUVALIKOIMANEUVOSTON KOKOUS NRO 20/2019
TOIMIKAUSI 2017-2020**

Aika tiistai 9.4.2019 klo 12.00 – 16.00
Paikka Kh. Julkisuus, Eteläesplanadi 10/12 (1. krs), Oikeusministeriö/Hki
Osallistujat x Päivi Sillanaukee, puheenjohtaja, STM

Jäsenet

x Kirsi Varhila, varapj. STM, k. 1-3
x Pekka Rissanen, varapj. THL
- Ilona Autti-Rämö
x Juha Koivisto, THL
x Risto Heikkinen, Valvira
x Päivi Koivuranta, Kuntaliitto
- Vesa Kiviniemi, Fimea
x Taina Remes-Lyly, Apollonia
- Miia Turpeinen, PPSHP
x Pekka Mäntyselkä, Itä-Suomen yo. (etänä)
x Kari-Matti Hiltunen, TAYS, k. 1-8,10-13(etänä)
x Katri Vehviläinen-Julkunen, Itä-Suomen yo.
x Mirva Lohiniva-Kerkelä, Lapin yo.
x Sirkku Pikkujäämsä, POP-maakunta, k. 1-5
x Jarmo Koski, Essote

Varajäsenet

x Liisa Siika-aho, STM, k. 3-16
- Marja Blom, Helsingin yo.
- Tanja Laukkala, Kela
- Pia Maria Jonsson, THL
x Tarja Holli, Valvira
- Tuula Kock, Kuntaliitto
- Mika Kastarinen, PSSHP
x Olli-Pekka Lappalainen, Oulun yo.
- Petri Bono, Terveystalo
- Sari Mäkinen, PSHP
- Ilkka Kantola, VSSHP
x Minna Kaila, Helsingin yo.
x Samuli Saarni, Fraxinus Consulting
- Leena Turpeinen, Helsingin kaupunki
x Matias Lahti, Jämsän kaupunki (etänä)

Pysyvä sihteeristö

x Ilona Autti-Rämö, pääsihteer
x Reima Palonen, erityisasiantuntija
x Sari Koskinen, erityisasiantuntija
x Sini Tuovinen, tekninen sihteer

Asiantuntijat

x Marjukka Mäkelä
- Lauri Pelkonen
- Jorma Komulainen
- Liisa-Maria Voipio-Pulkki
x Antti Malmivaara
x Timo Keistinen, k. 1-3

Kutsuttuna

x Anne Ilkka, STM, k. 1-3

1. Avaus, kokouksen osallistujat, päätösvaltaisuus ja edellisen kokouksen pöytäkirja

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.00.

Todettiin osallistujat ja päätösvaltaisuus.

Merkittiin tiedoksi edellisen kokouksen pöytäkirja (liite 1).

Päätettiin käsitellä asiakohdat seuraavassa järjestyksessä: 1-5, 13-14, 7, 12, 10-11, 9, 15-16. Kohtien 6 ja 8 käsittely siirrettiin myöhempään ajankohtaan.

Puheenjohtajien jaosto

2. Palkon käsikirja: Merkittävä terveysongelma, *Reima Palonen*

Merkittävä terveysongelma on edelleen akuutti ongelma ratkaistavaksi, koska asialla on vahva kytkös mm. Palkon seksuaaliterveyden jaoston suositustyöhön koskien sukupuoli-identiteetin variaatioita. Merkittävä terveysongelma rajaa sen, millaiset terveysongelmat voivat olla julkisesti rahoitettujen palvelujen piirissä. Kysymys on osaltaan medikalisaation torjunnasta.

Todettiin, että Palkon toiminnassa on tarkoitus ottaa huomioon suositustyöhönsään yhteiskunnallisten resurssien käyttö, eikä keskittyä vain rajanvetotilanteisiin. On otettava huomioon yhteiskunnalle koituva taakka (burden of illness). Esille nostettiin myös se, että kenen näkökulmasta merkittävyys määritellään, yksilön vai yhteiskunnan ja toteutuuko kansalaisten yhdenvertaisuus Palkon suosituksissa kautta maan.

Todettiin, että asiasta on keskusteltu jo Palkon ensimmäisen toimikauden aikana ja silloin kootut materiaalit on hyvä palauttaa mieleen.

Todettiin tilanteen olevan se, että tällä hetkellä ei ole yhteisiä kriteerejä julkisen terveydenhuollon sisältöä määrittäville suosituksille. Palkon sihteeristö on koossa eri toimijoista verkostoa, jonka puitteissa pyritään yhdenmukaistamaan käytettäviä kriteerejä.

Päätös: Palautettiin asia jaostolle jatkovalmistelua varten käydyin keskustelun pohjalta.

3. Keskittämisasiasetus ja palveluvalikoima, *Reima Palonen*

Edellisessä neuvoston kokouksessa käsiteltäessä ei-pienisoluisen keuhkosityövän hoitoa koskevia suosituksia nousi esille kysymys keskittämisasiasetuksen soveltamisesta hoitoihin. Lääkejaostossa käydyin jatkokeskustelun perusteella päädyttiin ottamaan asia käsiteltäväksi Palkoon.

Timo Keistinen ja Anne Ilkka STM:stä esittelivät keskittämisasiasetuksen tavoitteita ja sisältöä keskustelun pohjaksi

Suomeen on syntynyt 18 vahvan keskussairaalan verkko. Keskeinen kysymys on, miten turvataan resurssien, henkilöstön ja osaamisen riittävyys takaamaan hoito sitä tarvitseville eri puolilla maata.

Keskusteltiin keskittämisasiäsetuksen huomioimisesta Palkon suosituksissa. Kysymyksiä heräsi mm. siitä, että miten asetuksen nojalla tulisi keskittää osaaaminen, tieto ja toimenpiteet erityisesti kalleimpien lääkkeiden kohdalla. Jätettiin jaostoille pohdittavaksi, miten asetusta voidaan hyödyntää suositustyössä. Yhteenvetona todettiin, että ei ole tärkeää vain se, että annetaanko suositus vai ei, vaan miten ja missä se toteutuu ja toteutuuko yhdenvertaisuus.

Todettiin myös, että vaikuttavuutta on kyettävä suosituksissa argumentoimaan, eikä sitä kuvaava osio saa olla liian yksinkertainen. Kuntoutus on myös keskeisesti yhteydessä vaikuttavuuteen ja kustannuksiin.

Päätös: Jatketaan valmistelua käydyn keskustelun pohjalta.

Lääkejaosto

4. Nusinerveen käyttöön jatkamiskriteerit *Ilona Autti-Rämö*

Palkon nusinerveen koskevassa suosituksessa todetaan seuraavaa: ”hoidon jatkamista voidaan lääketieteellisestä näkökulmasta arvioituna perustella potilaille, jotka ovat kliinisen arvion perusteella säännöllisessä seurannassa hyötäneet hoidosta. Arvio hoidon jatkamisesta olisi kuitenkin tehtävä viimeistään yhden vuoden kuluttua hoidon aloittamisesta.” Palko valmistelee yhteistyössä SMA-potilaita hoitavien lastenneurologien kanssa tarkemmat hoidon jatkamisessa sovellettavat lääketieteelliset kriteerit, joilla voidaan varmistaa potilaiden yhdenvertainen kohtelu.

Kliinisiä asiantuntijoita on tavattu kolme kertaa. Lääkejaosto tunnisti 18.3 pidetyssä kokouksessaan mahdollisen toimintamallin, jota on pohdittu 2.4. kliinisten asiantuntijoiden kanssa. Jaosto ehdottaa, että asian käsittelyksi perustetaan verkostomallinen kansallinen asiantuntijaryhmä, joka olisi objektiivisempi arvioimaan hoitovasteen merkittävyyttä kuin yksittäinen hoitava lääkäri.

Keskusteltiin siitä, että mikä taho olisi oikea asettamaan ko. ryhmän. Todettiin, että ministeriö ohjaa hallinnonalansa toimintaa. Ehdotettiin, että Palko voisi tehdä suosituksen ja yliopistolliset sairaalat eli toimijat hoitavat itse ryhmän kokoamisen.

Todettiin, että johtajaylilääkärit kokoontuvat 3.5., joten asiasta saadaan vietyä viesti tätä kautta keskustelun avaamiseksi. Huomioitava myös käynnistynyt työ eri suosituksia antavien tahojen keräämisestä yhteisin periaattein toimivaan verkostoon.

Päätös: Jatketaan valmistelua käydyn keskustelun pohjalta.

Seksuaaliterveyden jaosto

5. Sukupuoli-identiteetin variaatiot, *Ilona Autti-Rämö*

Esiteltiin yhteenveto suositusvalmistelun tilanteesta, kirjallisuuskatsauksista ja potilastapaamisesta. Jaoston toimintaan on osallistunut jäsenten lisäksi laajalajaisesti myös muita moniammatillisten työryhmien jäseniä HYKS:stä ja TAYS:sta.

Keskusteltiin jaoston haasteista. Suosituksen aihe on monitasoinen ja laaja. Jaosto pyysi neuvostolta ohjeistusta suosituksen lopullisen muodon määrittelemiseen. Jaosto ehdotti neuvostolle kahta vaihtoehtoa, joissa ensimmäisessä suositustyö jaetaan kahteen suositukseen. Toisessa vaihtoehdossa suosituksia tehtäisiin neljä.

Keskusteltiin monimutkaisista ulottuvuuksista, joita suositustyöhön sisältyy. Hoitoon ohjauksen prosessin tarkistuksen todettiin olevan paikallaan. Tärkeänä pidettiin myös kehoon vaikuttavien hoitoa tarvitsevien määrittäminen sekä riittävän hyvän hoidon kriteerien määrittäminen julkisten terveydenhuollon palvelujen järjestämisen näkökulmasta. Todettiin myös sosiaaliseen hyväksyttävyyteen liittyvät tekijät, jotka on huomioitava suosituksen valmistelutyössä, mutta jotka eivät edellytä lääketieteellisiä toimenpiteitä tai eivät ole lääketieteellisiin toimenpitein hoidettavissa. Suositus voitaisiin mahdollisesti myös aikarajata niin, että se olisi voimassa vain tietyn ajanjakson ajan, jolloin Suomessa kerättyä dataa voitaisiin päivityksissä hyödyntää. Todettiin lisäksi mahdolliset juridiset ongelmat, joita ei voi eikä tule hoitaa lääketieteellisesti.

Jaosto jatkaa suosituksen valmistelua keskusteltujen osa-alueiden pohjalta. Viehdään tietoa suositustyöstä myös johtajajälilääkäreille.

Päätös: Jatketaan valmistelua käydyin keskustelun pohjalta.

Mielenterveys ja päihdepalvelujen jaosto

6. Intensiivisen hoidon ja kuntoutuksen menetelmät riippuvuuksien hoidossa, *Sari Koskinen*

Päätös: Asia siirrettiin seuraavaan kokoukseen.

7. Uusi aihe-ehdotus kognitiivisen adaptaation menetelmästä (liite 7.), *Sari Koskinen*

Miepä-jaosto esitti kognitiivisen adaptaation menetelmää selvitettäväksi tuetun asumisen tarpeessa olevan skitsofreniapotilaan itsenäistymisen tukena, esitys on jaoston alkuperäisen, jaoston alkuvaiheen, aiheharkinnan mukainen.

Kognitiivisessa adaptaatiossa muokataan potilaan ympäristö sellaiseksi, että siinä toimiminen on kognitiivisesti heikentyneelle potilaalle helpompaa. Kokeuksia menetelmän käytöstä Suomessa kertyy THL:n Matti-projektissa ja alustavat tulokset kognitiivisesta adaptaatiosta tukevat menetelmän käyttöä suomalaisessa palvelujärjestelmässä tuettua asumista tarvitsevilla psykoosipotilailla.

Kyseessä olisi Palkon aiempiin suosituksiin nähden uudentyyppinen suositus, jossa interventio kohdentuisi potilaan asumisympäristöön. Koska kyseessä on terveydenhuollon ammattihenkilön toteuttama, potilaan hoito- ja kuntoutus-suunnitelmaan perustuva, potilaan kognitiivisista tarpeista nouseva ympäristön muokkaaminen, voidaan sitä pitää sellaisena terveydenhuollon toimintana, jonka suhteesta palveluvalikoimaan Palko voi suosittaa.

Asian käsittely: Keskusteltiin eri suosituksia tekevien tahojen kokoamisesta verkostoksi ja arviointikriteerien yhdenmukaistamisesta. Puheenjohtaja totesi, että osa Palkon sihteeristön resursseista käytetään suosituskokonaisuuden selkiyttämistyöhön, joten uudet aihe-ehdotukset jätetään toistaiseksi pöydälle odottamaan ja käsitellään myöhemmin uudelleen.

Päätös: Aihe-ehdotus jätetään odottamaan ja käsitellään myöhemmin.

Elintapa ja omahoito –jaosto

8. Kroonisten kansansairauksien sekundaaripreventio, *Sari Koskinen*

Päätös: Asia siirrettiin seuraavaan kokoukseen.

Seulontajaosto: SCID

9. SCID-seulonta, *Ilona Autti-Rämö*

Kerrottiin ensimmäisessä kokouksessa esiin nousseet uudet huomioitavat asiat. Kansallisesti oikeasta raja-arvosta ei vielä varmuutta, eikä väärin positiivisten määristä. Koska väärä positiivisia on mahdollisesti jopa 50 (spesifisyys 99.9%) yritetään selvittää, miten tämän mahdollisen ryhmän kokemuksia voitaisiin saada tunnistettua aineenvaihduntatautiin seulontaan osallistuneiden avulla. Keskusteltiin yleisellä tasolla seulontojen laajentamisen mekanismeista Suomessa.

Päätös: Jatketaan valmistelua käydyn keskustelun pohjalta.

Tuki- ja liikuntaelinten sairauksien jaosto

10. Välilevyn pullistuman hoito ja kuntoutus, *Reima Palonen*

Jaosto oli kokouksessaan 4.4.2019 käsitellyt alustavia kirjallisuuskatsauksen raportointitaulukoita ja katsausluonnosta. Katsauksen on tarkoitus valmistua 30.4. mennessä.

Keskusteltiin post-operatiivisen kuntoutuksen merkityksen korostumisesta ja siitä, miten voidaan varmistua, että toimintakäytännöt muuttuvat ja miten turvataan lisäresurssit. Palko hyväksyi jatkovalmistelun pohjaksi linjauksen, että leikkauksen jälkeisessä kuntoutuksessa keskeistä on tunnistaa potilaat, joiden kohdalla toipuminen voi viivästyä ja kohdistaa toimenpiteet heihin. Lähestymistapa on sama kuin aiemmassa biopsykososiaalista selkävun kuntoutusta koskevassa suosituksessa.

Päätös: Jatketaan valmistelua käydyn keskustelun pohjalta.

11. Selkäydinkanavan ahtauman hoito, *Reima Palonen*

Jaosto aloitti 4.4.2019 kokouksessaan uuden aiheen valmistelun yleiskeskustelulla ja PICO-asetelman laadinnalla kirjallisuuskatsauksen hankkimista varten. Tarjouspyynnöt katsauksesta pyritään lähettämään huhtikuun aikana.

Todettiin, että varsinainen suositustyö alkaa aikaisintaan kesän jälkeen.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

Muut asiat

12. Suun terveydenhuolto: uusi aihe-ehdotus - Pitkälle vaurioituneiden tai lohjenneiden hampaiden korjaaminen keramialla tai kruunuilla (liite 12.), *Sari Koskinen*

Päätös: Aihe-ehdotus jätetään odottamaan ja käsitellään myöhemmin.

13. Ehdotus Palkon uudeksi asiantuntijaksi, *Reima Palonen*

Palko on yhteistyön lisäämiseksi pyytänyt valtiovarainministeriöltä ehdotusta Palkon asiantuntijaksi nimettävästä henkilöstä. VM on ehdottanut budjettineuvos, LT Riitta Aejmelaeus´ta tehtävään.

Päätös: Nimitettiin Riitta Aejmelaeus Palkon asiantuntijaksi 30.6.2020 päättyvän toimikauden loppuun.

14. Ehdotus Elo-jaoston uudeksi jäseneksi, *Sari Koskinen*

Elo-jaostoa täydennetään STM:ssä työskentelevällä henkilöllä, koska aiemmin STM:ssä työskennellyt, jaoston jäsen, Meri Larivaara on siirtynyt toisen työnantajan palvelukseen. Toimintakyky-tulosryhmässä STM:ssä työskentelevää neuvotteleva virkamies Heli Hätöstä ehdotetaan Elon uudeksi jäseneksi.

Päätös: Nimitettiin Heli Hätönen Elo-jaoston uudeksi jäseneksi 30.6.2020 päättyvän toimikauden loppuun.

15. Muut asiat

- Palkon kevään kokousaikataulu:
 - ti 14.5. klo 9-13
 - Ke neuvoston kokous klo 12.00-16.
- Palkon syksyn kokousaikataulu
 - ke 4.9.2019 klo 12.00-16.00
 - ti 29.10.2019 klo 12.00-16.00
 - to 12.12.2019 klo 12.30-16.00

- Palkon seminaari ke 12.6. klo 8.30-11.00 (varmistetaan toukokuussa)

16. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokoukseen klo 15.55.

Puheenjohtaja Päivi Sillanaukee

Pääsihteeri Ilona Autti-Rämö

Erityisasiantuntija Sari Koskinen

Erityisasiantuntija Reima Palonen

LIITTEET

Liite 1. Palkon kokouksen 13.3.2019 pöytäkirja
Liite 7. Aihe-ehdotus kognitiivinen adaptaatio
Liite 12. Aihe-ehdotus suun terveydenhuolto

JAKELU

Neuvoston varsinaiset jäsenet ja varajäsenet
Asiantuntijat
Sihteeristö

